

Діденко А. С., бакалавр, Дзикович Т. А., доц.

Київський національний університет технологій та дизайну

ВАЖЛИВІСТЬ ТРИКОТАЖНИХ АКСЕСУАРІВ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

Анотація. *Стаття досліджує важливість трикотажних аксесуарів в українській культурі як значущого елемента традиційного та сучасного одягу. Розглядаються історичні витoki використання в'язаних виробів – від народних ремесел і регіональних технік до формування національної ідентичності в декоративних виробках. Аналізуються ключові функції трикотажних аксесуарів: практична, естетична та символічна, а також їхній вплив на соціальні та культурні цінності українців. Особлива увага приділяється сучасним трансформаціям – інтеграції традиційних мотивів у модні колекції, розвитку локальних брендів та відродженню ручного в'язання як мистецької та культурної цінності. Стаття підкреслює, що трикотажні аксесуари не лише зберігають національну спадщину, а й виступають важливим засобом самовираження у сучасному суспільстві.*

Ключові слова: *трикотажні аксесуари, українська культура, текстиль, модні тенденції, етнічні мотиви, культурна ідентичність.*

Didenko A. S., bachelor, Dzykovych T. A., Assoc.

Kyiv National University of Technologies and Design

THE IMPORTANCE OF KNITTED ACCESSORIES IN UKRAINIAN CULTURE

Abstract. *The article explores the importance of knitted accessories in Ukrainian culture as a significant element of both traditional and contemporary clothing. It examines the historical origins of knitted items—from folk crafts and regional techniques to the formation of national identity in decorative products. The key functions of knitted accessories are analyzed: practical, aesthetic, and symbolic, as well as their influence on the social and cultural values of Ukrainians. Special attention is given to modern transformations, including the integration of traditional motifs into fashion collections, the development of local brands, and the revival of hand knitting as an artistic and cultural value. The article emphasizes that knitted accessories not only preserve national heritage but also serve as an important means of self-expression in modern society.*

Keywords: *knitted accessories, Ukrainian culture, textiles, fashion trends, ethnic motifs, cultural identity.*

Вступ. Прагнення людини прикрашати свій одяг та повсякденні речі, підкреслюючи індивідуальність і належність до певної спільноти, бере початок із давніх часів. В українській культурі такі елементи завжди мали особливе значення, виконуючи не лише декоративну, а й символічну функцію. Сучасним проявом цієї традиції стали жовто-блакитні трикотажні браслети, шнури та брелки – невеликі, але виразні аксесуари, що поєднують національну символіку з мистецтвом ручного в'язання. Як частина декоративно-прикладного мистецтва, ці вироби є більше ніж просто прикрасами: вони відображають культурну пам'ять, ідентичність та емоційний зв'язок із батьківщиною. Вироби кольорів державного прапора стали сучасним способом демонстрації патріотизму, підтримки українських традицій та об'єднання людей навколо спільних цінностей. Простота в'язання та доступність матеріалів зробили такі аксесуари популярними серед майстрів та молоді, а їхній символізм значно посилюється в умовах суспільних змін та національного піднесення. Таким чином, жовто-блакитні трикотажні браслети, шнури і брелки є не лише модним трендом, а й важливою частиною сучасної української культури, що продовжує традицію декоративного оздоблення, наділяючи її новим змістом та актуальністю.

Постановка завдання. Сучасна поява жовто-блакитних трикотажних аксесуарів свідчить про активний розвиток нових форм текстильного самовираження та переосмислення національних символів у декоративно-прикладному мистецтві. Їх створення поєднує традиційні техніки ручного в'язання з сучасним підходом до дизайну, що дозволяє розширювати межі звичних форматів та надавати виробам нового культурного звучання. Варіативність матеріалів, простота виконання та можливість творчих інтерпретацій роблять трикотажні браслети, шнури та брелки доступними для широкого кола майстрів, а їхня патріотична символіка – актуальною та значущою для суспільства. Сьогодні такі аксесуари набувають популярності серед молоді, митців, волонтерів і громадсько активних українців, що зумовлено потребою у візуальних символах єдності, підтримки та культурної ідентичності. Використання поєднань жовтих та блакитних кольорів, застосування різноманітних технік в'язання, а також можливість їхнього подальшого творчого моделювання сприяють створенню нових форм мініатюрних декоративних виробів, які поєднують красу, простоту та змістовність.

Метою роботи є дослідження історії розвитку трикотажних аксесуарів в українській культурі та аналіз сучасних тенденцій створення патріотичних виробів, а також розробка авторських зразків трикотажних браслетів, шнурів і брелоків із використанням традиційних та інноваційних текстильних технік.

Результати досліджень. Перші ткані вироби в Україні виникли як народне мистецтво та глибоко вкорінені в повсякденному житті та культурі наших предків. Мистецтво ткацтва та в'язання не лише виконувало практичну функцію, приносячи тепло та затишок у повсякденне життя, але й відігравало значну символічну роль. Багато предметів, особливо дрібні аксесуари, використовувалися як обереги для захисту людей від злих духів та негативної енергії. У народних віруваннях певні кольори, форми та текстури означали приналежність до певної громади, нації чи соціального статусу, передаючи інформацію про соціальне чи сімейне походження людини. Пізніше ткані вироби набули не лише захисного, а й декоративного значення. Їх використовували для прикрашання одягу та аксесуарів, надаючи їм індивідуальності та естетичної цінності. Вироби ручної роботи, виготовлені з використанням традиційних технік, що передавалися з покоління в покоління, займали особливе місце. Кожна форма та колір мали своє значення: наприклад, червоний символізував любов, життєву силу та захист, тоді як зелений символізував родючість, гармонію з природою, оновлення і надію [1].

Українські техніки ткацтва та майстерність поступово розвивалися з часом, відображаючи зміни в культурі, повсякденному житті та модних уподобаннях. Хоча традиційні форми із захисним або символічним значенням залишалися, з'являлися нові техніки та декоративні елементи, що підвищували функціональність та цінність одягу. Цей розвиток призвів до використання різних технік ткацтва, в'язання шпичками та гачком, а також мистецтва перфорованих та декоративних покриттів, що призвело до створення дедалі складніших та елегантніших дизайнів. З дев'ятнадцятого по двадцяте століття ткацтво стало не лише предметом повсякденного вжитку, але й важливим вираженням індивідуальності та культури. У цей час аксесуари, такі як браслети, спідниці та пояси, почали формувати спеціальні декоративні елементи, що підкреслювали стиль та соціальний статус власника (рис. 1). Ці вироби поєднували практичність з красою, а унікальні деталі, які вони відображали, визначали цінність та статус у суспільстві. Ремесла займали особливе місце в технологічному розвитку, оскільки ремісники поєднували традиційні та інноваційні техніки. Це призвело до появи унікальних дизайнів, які поєднували символічне значення з декоративною функцією. Крім того, розквіт промислового ткацтва у двадцятому столітті зробив ткані аксесуари

доступними для широкої аудиторії, зберігаючи елементи національної ідентичності та етнічних мотивів.

Джерело: представлено автором на підставі [2].

Рис. 1. Нараквиці із села Ясіня, Закарпаття. Кінець XIX ст.

Раніше текстильні орнаменти відігравали значну роль у суспільному та культурному житті України. Вони широко використовувалися для оформлення свят, великих урочистостей та виставок, а масове виробництво зробило їх загальнодоступними. Проте орнаменти часто зберігали етнічні мотиви та декоративні елементи, сприяючи збереженню культурної спадщини та національної ідентичності у повсякденному житті.

Після проголошення незалежності України у 1991 році текстиль вступив у нову фазу розвитку та оновлення [3]. Він став активним елементом сучасної моди, поєднуючи традиційні техніки ткацтва, етнічні орнаменти та сучасні дизайнерські рішення. Цей метод дозволив зберегти культурні коди минулого, інтегруючи їх у сучасний спосіб життя та образи, перетворюючи текстильні орнаменти на символи національної культури, естетики та індивідуального самовираження.

На етапі розвитку в'язаних технологій текстильні орнаменти поєднують у собі традиційне мистецтво з новими технологіями виробництва. На сучасному етапі набирають актуальності прикраси створені з кінцевих залишків трикотажного виробництва, адже це має значення не тільки для додаткового доходу підприємства, а й раціональне рішення переробки відходів з метою збереження навколишнього середовища. Вторинна переробка, цифровий друк на текстилі та використання сучасних синтетичних та натуральних матеріалів створюють унікальні, багатобарвні та функціональні вироби. Сучасні художники активно експериментують із поєднанням різних видів мистецтва, поєднуючи традиційні текстильні візерунки з новими декоративними елементами та актуальними стилями дизайну. Також поширюється розробка технології виготовлення екрануючих трикотажних матеріалів щодо дії електромагнітного випромінювання радіочастотного діапазон. Це дозволяє створювати аксесуари, які не тільки відображають культурну спадщину, а й захищають, відповідають сучасним тенденціям, підкреслюючи унікальність та походження власниці. Використання передових технологій виробництва значно розширило палітру кольорів, складність візерунків і структурну різноманітність текстилю. В результаті сучасні аксесуари стають не лише практичними предметами, а й важливими елементами культурного самовираження, символами батьківщини та естетики України.

Війна також стимулювала розвиток внутрішнього ринку через зростання попиту на вітчизняну продукцію, оскільки логістичні проблеми та скорочення імпорту зменшили конкуренцію з боку закордонних виробників. У відповідь на виклики часу,

багато підприємств почали впроваджувати сучасні технології для оптимізації виробничих процесів, що сприяло зниженню витрат і підвищенню продуктивності.

Економічні аспекти реалізації проєкту включають створення нових робочих місць у креативному секторі, розвиток малого та середнього бізнесу, залучення коштів для виробництва та торгівлі, що у довгостроковій перспективі сприяє підвищенню міжнародної конкурентоспроможності креативних індустрій моди України.

Синьо-жовті кольори вже для всього світу стали символом незламності та свободи [4]. Текстильні аксесуари, особливо браслети, спідниці та інші елементи жовтого та синього кольорів, поєднують історичну спадщину із сучасною естетикою та стали невід'ємною частиною сучасної української культури. Вони не лише виконують декоративну функцію, а й служать носіями культурної пам'яті, символами національної єдності та творчого самовираження. Ці аксесуари зберігають традиційні текстильні візерунки та техніки, адаптуючись до сучасного способу життя та модних тенденцій. Вони передають культурні цінності з покоління до покоління та зміцнюють почуття приналежності до національної спільноти. Завдяки яскравим кольорам та художнім прикрасам текстильні вироби стали важливими естетичними об'єктами, які не лише збагачують повсякденний одяг, а й підкреслюють унікальність його власника, стимулюють творчі здібності, надихають на культурне самовираження та сприяють збереженню національної ідентичності у сучасному світі [5].

На основі дослідження та аналізу наукових джерел щодо розвитку трикотажних технік, українських текстильних традицій та сучасних підходів до створення аксесуарів було розроблено авторські трикотажні жовто-блакитні браслети, що виготовлені із зв'язаних шнурів на плоскофанговій машині. Особливістю цього проєкту є поєднання традиційних принципів декоративно-прикладного мистецтва з сучасними технологіями машинного в'язання та ручного художнього переплетення. Кожен етап має важливе значення, оскільки саме він формує кінцеву естетичну та символічну цінність виробів, зберігаючи характерні риси української культурної традиції. Етапи розробки авторських трикотажних браслетів включають:

1. Розробка ескізу. На першому етапі було створено композиційний ескіз майбутніх браслетів, у якому визначено форму, ритм декоративних елементів, ширину та кольорову побудову виробу. Продумано характер переплетення двох шнурів – синього та жовтого – щоб досягти гармонійного поєднання, виразної фактури та підкреслення патріотичної символіки. Ескіз став основою для вибору техніки в'язання та подальших технологічних рішень.

2. Підбір матеріалів. На цьому етапі були відібрані нитки для в'язальної машини, що забезпечували необхідну міцність, еластичність та кольорову насиченість. Важливо було обрати саме ті матеріали, які дозволяють створити рівномірні, однорідні шнури, що добре витримують навантаження при подальшому переплетенні. Підібрані нитки гарантували стабільність текстури та довговічність готового аксесуара.

3. Машинне виготовлення шнурів. Далі розпочався процес створення шнурів на в'язальній машині. Жовті та сині шnurки були виготовлені з однаковими технологічними параметрами в'язання, що дозволило досягти текстильної рівноваги між елементами. Завдяки машинному в'язанню було отримано чітку структуру, однорідний візерунок та високий рівень якості.

4. Техніка переплетення. Після виготовлення шнурів розпочався художньо-технологічний етап переплетення. Жовтий та синій шnurок вручну перепліталися між собою у кілька послідовних витків, що дозволило сформувати об'ємну, рельєфну та виразну структуру браслета. Переплетення виконувалося з урахуванням рівномірності натягу, щоб отримати естетично привабливий і водночас міцний виріб.

5. Формування браслета. На цьому етапі браслет набував остаточної форми. Кінці шнурків фіксувалися, оброблялися та акуратно з'єднувалися, щоб забезпечити комфорт при носінні та запобігти розпусканню волокон. Особливу увагу було приділено переходам між елементами, щоб браслет мав чітку форму та виглядав акуратно з усіх боків.

6. Деталізація та корекція. Після формування браслета здійснювалася його деталізація: перевірка якості плетіння, корекція натягу, вирівнювання ритму переплетення та усунення можливих дрібних недоліків. Цей етап був важливим для досягнення завершеності та професійного вигляду виробу, адже навіть дрібні неточності впливають на загальну композицію (рис. 2 а), б) в).

7. Презентація готового виробу. Завершений браслет проходив фінальну оцінку: перевірку міцності, акуратності та відповідності ескізу. Готовий аксесуар вирізняється гармонійною структурою, яскравим символічним забарвленням та виразною фактурністю. Він є не лише декоративним елементом, а й носієм культурного змісту, який підкреслює національну ідентичність і творчий задум автора [6].

а) браслет з трикотажних шнурів, просте переплетення

б) браслет з трикотажних шнурків, просте переплетення

в) двокольоровий цілісний браслет, з патріотичною підвіскою

Джерело: авторська розробка.

Рис. 2. Авторські трикотажні аксесуари в сучасному патріотичному стилі

Жовто-блакитні трикотажні аксесуари в сучасній Україні мають багатогранне значення, поєднуючи естетику, культуру та символіку національної ідентичності. Вони виступають не лише модним декоративним елементом, а й засобом культурного самовираження, патріотичним символом та інструментом єднання. Завдяки поєднанню традиційних мотивів і сучасних технологій виготовлення, таких як апсайклінг чи машинне в'язання, ці аксесуари зберігають історичну спадщину та водночас відповідають сучасним естетичним і функціональним вимогам.

Висновки. Українські трикотажні аксесуари поєднують традиції народного мистецтва з сучасним дизайном, виконуючи декоративну, культурну та символічну функцію. Вони підкреслюють національну ідентичність, підтримують патріотичні цінності та слугують засобом самовираження. Серед спортсменів і молоді ці аксесуари стали не лише стильним елементом, а й символом єдності та культурної спадщини. Вони поєднують минуле і сучасність, зберігаючи традиції та відкриваючи нові можливості для творчості.

Список використаної літератури

1. Halavska L., Lytvynenko N., Dzykovych T., Protsko O. Stylization of Ukrainian Ornaments in Modern Knitted Products Stiliziranje ukrajinskih ornamentov v sodobnih pletenih izdelkih. *Tekstilec*. 2022, 65(Priloga 1), SI 23-34. URI: <http://www.tekstilec.si/wp-content/uploads/2013/01/Tekstilec2022-Priloga-SI1-23-34.pdf>.
2. Приватний музей гуцульського одягу та старожитностей Юрія Саса. URL: https://www.facebook.com/profile.php?id=100048135444260&sk=about_contact_and_basic_info.
3. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративноприкладне мистецтво. Львів: Світ, 1993. 272 с.
4. Белова В. Р., Гараніна О. О., Дзикович Т. А. Сучасний одяг у патріотичному стилі. *Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості*: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів, м. Хмельницький, 24 листопада 2022 року. Хмельницький: ХНУ, 2022. С. 176–177.
5. Культурна спадщина. Міністерство культури України. URL: <https://mcsc.gov.ua/kulturna-spadshchyna/novyny/>
6. Triko_Ukraine. URL: https://www.instagram.com/triko_ukraine?igsh=cDQ3MDB6N2Z1dms4&utm_source=qr.
7. Іваневич Л. А. Традиційний одяг українців Поділля (друга половина XIX – початок XXI ст.): історія, класифікація, конструктивно-художні та регіонально-локальні особливості: монографія. Хмельницький: ОП Мельник А. А., 2021. 797 с.
8. Трикотаж: властивості, види та особливості матеріалу. *Авіація Галичини*. 2025. URL: <https://www.aviatsiyahalychyny.com/blog/trykotazh-vlastyvosti-vydy-ta-osoblyvosti-materialu/>